

Co-creatie van de technische installatiebranche en zorgkolom

Er is een belangrijke rol weggelegd voor de technische installatiebranche bij langer zelfstandig thuis wonen. Binnen het project Technologie Thuis Nu! in Woerden is een miniwoonwijk gebouwd. Hier onderzoekt de technische installatiebranche welke bewezen technologische oplossingen voor de zorg het meest geschikt zijn om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Met het project laat de branche niet alleen zien wat haar betekenis is voor de zorg; het is ook expliciet bedoeld om de woningcorporaties, zorginstellingen, belangenorganisaties, het onderwijs en de toekomstige bewoners te informeren en samen te brengen.

Ir. W.L. (Willem) Bastein, OTIB, Woerden en drs. M.M. (Marco) Blom, Alzheimer Nederland

Nederland vergrijsst. Dit heeft grote gevolgen voor de woningvoorraad. Waar nog maar een generatie geleden het bejaardenhuis onderdak bood aan een groot deel van de 65-plussers, willen Nederlanders nu zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Dit is mede gezien de stijgende zorglasten en het dalende aantal

handen aan het bed noodzakelijk. Daarnaast zijn de ouderen van nu mondiger en veeleisender. Zij zullen steeds meer om woningen op maat vragen met specifieke wensen en eisen. Woningcorporaties zien zich gedwongen hun woningen – vaak galerijflats uit de jaren zestig en zeventig van de 20^e eeuw – mede gezien de

demografische ontwikkelingen levensloopgeschikt te maken. Installatietechniek kan antwoorden bieden. Samen met Uneto-VNI participeert het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf (OTIB) in projecten die de rol van de installatiebranche bij langer zelfstandig thuis wonen laten zien. Hierbij is veel aandacht voor de inbedding van de benodigde en bewezen installatietechniek in de bouwkolom.

■ MAATWERK

Voor de technische installatiebranche is het zorgdragen voor veiligheid en comfort in de toekomstige maatwerkoningen meer dan alleen het aanbrengen van de laatste nieuwe ICT-mogelijkheden in en om de woning. Het gaat erom te weten wat er nu en morgen nodig is voor bewoners met mogelijke lichamelijke of geestelijke beperkingen. Veel mensen denken bij zorgtechniek direct aan ICT-oplossingen. Maar bij een levensloopbestendige woning gaat het ook om de juiste combinatie van technieken; bijvoorbeeld een afstandsbediening voor de gordijnen, een videoverbinding met hulpverleners op afstand, het vermijden

van gladde en spiegellende oppervlakken en valdetectie. Een maatwerksysteem dus, dat op de individuele bewoner is aangepast.

De verdere integratie van installatietechniek in woningbouw brengt een stijgende vraag naar kennis met zich mee bij alle betrokkenen in de bouwkolom. Utiliteit en woningbouw komen, qua installatietechniek, steeds dichterbij elkaar te liggen. Datanetwerken, warmte/krachtkoppeling en warmte- en koudeopslag worden inmiddels ook toegepast in woningbouw. Hier liggen kansen voor installatieadviseurs en installateurs die ervaring hebben met het integreren van de verschillende installatietechnieken in één gebouw.

■ GERICHTE OPLOSSINGEN

In 2050 zal het aantal mensen met dementie in Nederland meer dan verdubbeld zijn, tot ruim een half miljoen. Deze mensen willen niet allemaal in verpleeg- of verzorgingshuizen wonen. Er is bovendien onvoldoende capaciteit om iedereen onder te brengen en de kosten zouden veel te hoog worden. Technologie kan uitkomst bieden. Alzheimer Nederland onderkent de noodzaak van de combinatie technologie en zorg en denkt strategisch mee met de installatiebranche. OTIB en Alzheimer Nederland werken in het project Technologie Thuis Nu! samen aan een proef- en demonstratiewoning voor mensen met dementie. Inzet is om met bewezen technologie deze groep een veilige en comfortabele woonomgeving te bieden. De woning moet alle betrokkenen in de zorg- en bouwkolom inspireren en de beschikbare kennis expliciet maken.

Volgens Alzheimer Nederland is het van belang dat mensen met dementie en hun naasten betrokken worden bij de ontwikkeling van woonconcepten. Dankzij domotica kunnen ICT-toepassingen worden benut voor betere zorg, voor alarmsystemen, voor communicatie met lotgenoten, mantelzorgers en zorgpersoneel, enzovoort. Dit geldt zeker voor mensen met dementie die in de beginstadia van de aandoening verkeren. Voor hen is aanpassing van woningen zeker nuttig; zij kunnen immers dank zij de aanpassingen langer zelfstandig blijven. Kleinschalig en flexibel, aangepast wonen – dus met volop gebruik van installatietechniek – geeft mensen met dementie de mogelijkheid om langer thuis te blijven wonen en te blijven participeren in de maatschappij zonder extreem hoge extra kosten. Nieuwe woonconcepten bieden verder de kans om de Nederlandse economie innovatiever te maken. De landen om ons heen vergrijzen ook, dus als nu geïnvesteerd wordt in innovatieve woonconcepten biedt dit grotere kans op exportmogelijkheden.

■ WONEN EN ZORG SCHEIDEN

Er zijn verschillende manieren om de vergrijzingsgolf in de woningvoorraad op te vangen. Voorbeelden zijn het scheiden van wonen en zorg en het wettelijk afdwingen van aangepast bouwen bij nieuwbouw. De gezamenlijke financiering van wonen én zorg in verpleeg- en verzorgingshuizen betekent dat zorgvragers op dit moment nog worden geconfronteerd met koppelverkoop. Bewoners krijgen zorg van een instelling, inclusief de huur van woonruimte, en andersom. Het loskoppelen van de financiering van wonen en zorg geeft mensen de kans apart te zoeken naar de beste woonvoorziening én de beste zorg. Dit biedt bovendien meer ruimte voor maatwerk en innovatieve woonconcepten. Ook mensen met dementie kunnen hiervan profiteren, mits er voldoende ondersteuning beschikbaar is.

■ ACTIEF STIMULEREN

De beste manier om innovatieve woonconcepten van de grond te krijgen is bewustwording bij de mensen zelf. Eén van de mogelijkheden om dit te bereiken is aanpassing van het Bouwbesluit. De woningvoorraad is zo tijdig voorbereid op de vergrijzing. Alzheimer Nederland wil dit in samenwerking met andere relevante organisaties combineren en denkt daarbij aan een chronisch-ziekenlabel. Een woning die aan de minimumeisen voldoet krijgt dan 'chronisch-ziekenlabel A'. Hoe geavanceerder de aanpassingen, des te prestigieuzer wordt het label. Zo wordt het ook aantrekkelijk om bestaande woningen aan te passen en om hoogwaardiger aanpassingen aan te brengen. De overheid moet stimuleren dat woningen bij verkoop minimaal beschikken over het chronisch-ziekenlabel A. Een andere

mogelijkheid is het bieden van fiscale stimulansen voor het aanpassen van woningen naar een (hoger) chronisch-ziekenlabel.

■ SHOWCASE

Binnen het project Technologie Thuis Nu! is een miniwoonwijk gebouwd in het gebouw van OTIB in Woerden. Hier onderzoekt de technische installatiebranche welke bewezen technologische oplossingen voor de zorg het best geschikt zijn om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Dit wordt uitgevoerd op een manier die zowel veilig als comfortabel is. Er zijn vijf profielen van bewoners gehanteerd voor de modelwijk:

- de vitale 55-plusser;
- mensen met een visuele beperking;
- mensen met een mobiliteitsbeperking;
- mensen met COPD (chronische aandoeningen aan de luchtwegen);
- mensen met dementie.

Met deze vijf profielen in gedachten zijn vrijwel alle aanpassingen voor het levensloopgeschikt maken van woningen in beeld te krijgen. Voor elk profiel laat Technologie Thuis Nu! mogelijke aanpassingen zien. De getoonde aanpassingen liggen veelal op het snijvlak van installatietechniek en bouw. Samen met stakeholders uit bouw en zorg zijn de aanpassingen geselecteerd en uitgevoerd. Ook is er een modelwoning gerealiseerd waarmee wordt aangetoond hoe een galerijflat kan worden gerenoveerd en levensloopgeschikt gemaakt. Neem bijvoorbeeld de woning voor bewoners met (beginnende) dementie: van de 500.000 mensen met dementie die in 2050 verwacht worden, is een groot deel alleenstaand met weinig of geen mantelzorg. Er is onvoldoende

budget om al deze mensen in een verzorgingshuis op te nemen. Hier ligt een taak voor de technische installatiebranche. Zo moet een woning voor mensen met dementie overal goed verlicht zijn, omdat dit het dag- en nachtritme kan ondersteunen. Samen met extra voorzieningen, zoals bewegingsmelders en telecare, kan een veilig en comfortabel bestaan geboden worden. In de woning voor mensen met verminderde mobiliteit en COPD is de rol van domotica weer heel anders. Omdat in het uitgewerkte scenario één van de bewoners in een rolstoel zit en de ander aan een chronische longziekte lijdt is de woning gelijkvloers, met brede gangen. Personen met COPD zijn extra gevoelig voor de luchtkwaliteit in de woning.

De verschillende onderdelen van het klimaatstelsel (verwarming, koeling en ventilatie) kunnen met behulp van installatietechniek beter op elkaar én op de behoefte van de bewoner worden afgestemd. Bovendien helpt de techniek bij het op afstand bewaken van de kwaliteit van de installaties. In een ander scenario voor één van de woningen woont een vitale vijftiger samen met een partner die steeds slechter begint te zien. Door de juiste verlichting te gebruiken en met contrasten te werken kan deze bewoner zich in huis beter oriënteren, hetgeen een groter gevoel van veiligheid geeft. De aanpassingen in deze woning zijn ingevuld samen met Bartiméus, zorgverlener en adviseur voor mensen met een

visuele beperking.

Maar Technologie Thuis Nu! is niet alleen een showcase. Met dit project laat de technische installatiebranche niet alleen zien wat haar betekenis is voor de zorg; het is ook expliciet bedoeld om de woningcorporaties, zorginstellingen, het onderwijs en toekomstige zorgconsumenten te informeren. Installateurs kunnen hier inspiratie komen opdoen. Unetovni en OTIB hebben gezamenlijk verschillende cursussen ontwikkeld voor installateurs die zich verder willen verdiepen in de combinatie wonen-welzijn-zorg.

IN BEWEGING

Voor de technische installatiebranche is domotica niet alleen een zaak van planning, logistiek en implementatie, maar ook van standaardisatie. De verschillende systemen in en rond de woning moeten immers met elkaar kunnen communiceren. Dit stelt de installateurs in staat om systemen relatief eenvoudig met elkaar te koppelen tot een integraal domoticasysteem. Door de standaardisatie kunnen zij zich bovendien de kennis van de techniek gemakkelijker eigen maken. In het voetspoor van de ICT ontwikkelt ook de domotica zich razend snel. Naast toepassing van bewezen technologie is het dus zaak om de ontwikkelingen in het vakgebied te blijven volgen.

Bedankt voor uw bezoek op de beurs

 BEKAERT

better together

You and Bekaert: better together in Heating!

Bekaert ontwikkelt en produceert milieuvriendelijke en duurzame **gasbranders**, op maat gemaakte **warmtewisselaars** en zelfs complete **heat cells** voor HR CV-ketels en nieuwe energietechnologieën

Bekaert Combustion Technology B.V.
bct@bekaert.com
www.bekaert.com/heating

LSA
AIR CURTAINS

FRICO

GELU

LSA Frico BV • P. Calandweg 54 • 6827 BK Arnhem • Tel: +31 (0)26 - 3611 611 • Fax: +31 (0)26 - 3621 891 • info@lsafrico.nl • www.lsafrico.nl